

The Hedgehog Program

Egels

in de leefomgeving

PRESENTEERT DOOR

Judith Duinkerken

Wie ben ik?

- The Hedgehog Program
- Klimaatburgemeester Hoogeveen & De Wolden
- IVN Hoogeveen
- Bedenkster van de egelburcht

The Hedgehog Program

Opgericht

Begonnen in 2011
Officiëel als bedrijf in 2019

Organisatie voor natuurbescherming

Gespecialiseerd in
Egels en tenreks

Educatie en onderzoek

Zelfstandig onderzoek
Educatie in samenwerking

Mijn inzet voor egels en biodiversiteit

ZELFSTANDIG ONDERZOEK

- Ecologie
- Zichtmeldingen
- Microscopisch soortenonderzoek
- Veldonderzoek
- De egelburcht

PUBLIEKSEDUCATIE

- Workshops op scholen
- Stekjes en zadenbibliotheek
- Natuurwandelingen
- Samenwerking Voedselbos Carpe Vitam
- Online cursussen
- Lezingen

Waarom egels dichterbij zijn dan je denkt

Leefgebieden

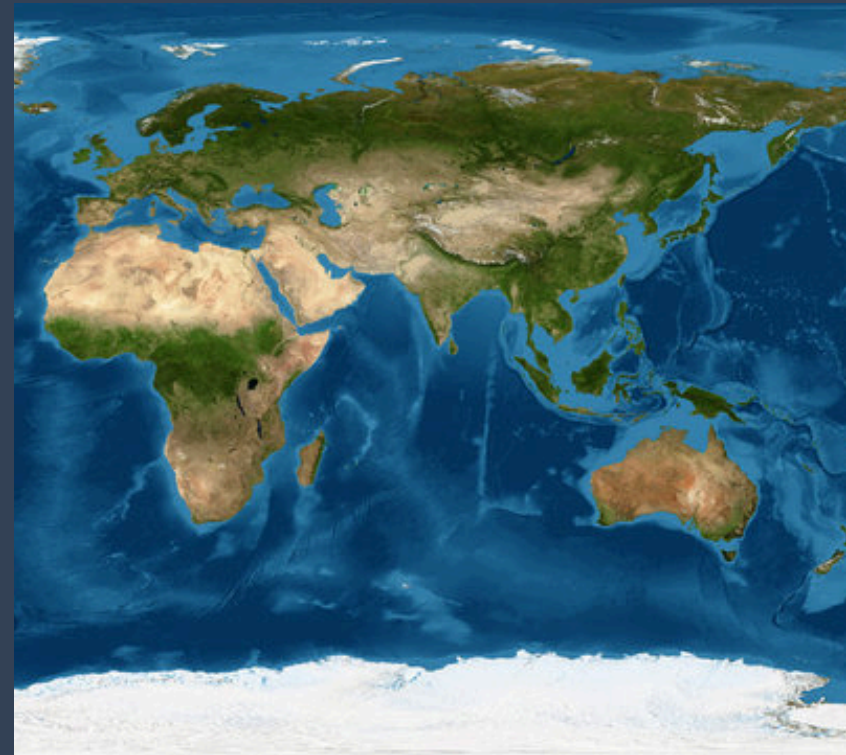
Tuinen en parken zijn cruciale leefomgevingen voor egels. Maar ook jouw tuin, voor en achter, zijn belangrijke leefplekken voor egels.

Alle 19 egelsoorten

Soorten wereldwijd

Er zijn 19 egelsoorten wereldwijd.

Geslachten

Atelerix, Erinaceus, Hemiechinus, Mesechinus en Paraechinus.

Soortbehoud

Bescherming is essentieel voor hun voortbestaan.

De Europese egel

Onze inheemse soort en zijn natuurlijke gedrag

De Europese egel is een solitair en nachttactief zoogdier dat vooral vertrouwt op zijn uitstekende geur- en gehoorvermogen. Deze egel eet een gevarieerd dieet van ongewervelden en moet meerdere nest- en rustplaatsen in zijn leefgebied hebben. Zijn voortbestaan is afhankelijk van een goed verbonden landschap met voldoende voedsel en schuilplekken.

Kenmerken van de Europese egel

SOLITAIR GEDRAG

De Europese egel is een solitair en nachtactief zoogdier dat voornamelijk alleen leeft en 's nachts actief op zoek gaat naar voedsel in zijn leefgebied.

VOEDSELBRONNEN

Ze voeden zich met een verscheidenheid aan ongewervelden zoals kevers, rupsen en slakken, die essentieel zijn voor hun dieet en bijdragen aan het opbouwen van vetreserves.

NESTPLAATSEN

Egels gebruiken meerdere nest- en rustplaatsen in hun omgeving, waar ze zich veilig kunnen verstoppen en zich voorbereiden op de winterrust door vetreserves op te bouwen.

De egel in jouw tuin

- Bouwt nesten in bosjes en hagen
- Eet insecten
- Waar nodig kattenbrokjes
- Overwintert vaak in tuinen
- Heeft rust nodig
- En beplanting

Egels als stadsbewoners

STEDELIJKE STRUCTUREN

Egels benutten stedelijke structuren zoals parken als leefgebieden, mits er voldoende groen en dekking aanwezig is voor hun veiligheid en voortplanting.

NETWERK VAN PLEKKEN

Een individuele egel beweegt door een netwerk van verbonden locaties. Ze lopen tot wel 4 kilometer per nacht op zoek naar voedsel, schuilplaats of een soortgenoot om te paren.

BELANG VAN VERBINDING

Verbinding tussen groene ruimtes is cruciaal; hoe beter deze zijn verbonden, hoe groter de kans dat egels veilig kunnen foerageren en zich succesvol kunnen voortplanten.

32

Aantal egelwaarnemingen in 2025

Over het hele jaar 2025 zijn er 32 zichtmeldingen gedaan van de West-Europese egel in Hoogkerk, Groningen.

Wat heeft een egel nodig?

VOEDSEL

Egels hebben een gevarieerd dieet nodig, bestaande uit **insecten, wormen** en andere ongewervelden, die essentieel zijn voor hun gezondheid en energie.

WATER

Toegang tot **schoon water** is cruciaal, bij voorkeur in ondiepe schaaltes of poeltjes zodat egels veilig kunnen drinken zonder te verdrinken.

SCHUILEN

Struiken, hagen en takken bieden **schuilplaatsen** en bescherming tegen roofdieren, wat cruciaal is voor de overleving van egels in hun leefomgeving.

Knelpunten voor egels

VERKEER

Verkeer vormt een groot risico voor egels wanneer ze tussen voedsel-, nest- en paargebieden bewegen. Het oversteken van wegen kan fatale gevolgen hebben voor deze kwetsbare dieren.

VERSTEENDE TUINEN

Versteende tuinen leveren weinig voedsel en dekking voor egels, wat leidt tot hittestress en een gebrek aan veilige schuilplaatsen, essentieel voor hun overleving in stedelijke gebieden.

VERSNIPPERING

Dichte schuttingen en muren versnipperen het leefgebied van egels op tuin- en straatniveau, waardoor ze moeilijker tussen verschillende leefgebieden kunnen bewegen en voedselbronnen kunnen vinden.

MACHINES

Robotmaaiers, bladblazers en andere tuinmachines kunnen egels verwonden of doden. Het is cruciaal om voorzichtig te zijn bij het gebruik van deze apparatuur in het leefgebied van egels.

Egels en verkeer

Verkeer vormt een groot risico voor egels die zich tussen voedsel- en nestgebieden bewegen. Lokale meldingen helpen om belangrijke looproutes en knelpunten zichtbaar te maken.

Wat kun je doen?

DOORGANGEN

Maak een opening van 13 bij 13 centimeter naar aangrenzende tuinen voor egels.

NATUURLIJKE ROMMEL

Laat bladeren en takken liggen als schuil- en nestmateriaal voor egels.

GEEN GIF

Gebruik geen chemische bestrijdingsmiddelen die schadelijk kunnen zijn voor de egels.

WATER

Zet dagelijks vers water neer in een ondiepe schaal voor de egels.

BEPLANTING

Plant inheemse struiken en bodembedekkers om voedsel en dekking te bieden.

Egelvriendelijke beplanting

GELAAGD ONTWERP

Een gelaagd ontwerp met verschillende plantlagen biedt meer schuilplaatsen en voedselbronnen voor egels. Dit systeem ondersteunt de biodiversiteit en creëert een gezonder ecosysteem in de tuin.

INHEEMSE PLANTEN

Inheemse planten zijn essentieel voor het aantrekken van lokale insecten, wat indirect het voedselaanbod voor egels vergroot. Ze passen zich beter aan de omgeving aan en vergen minder onderhoud.

DEKKING EN STRUCTUUR

Dichte struiken en variatie in hoogte creëren een veilige omgeving voor egels. Dit biedt bescherming tegen roofdieren en verkleint de kans op verstoring, waardoor egels zich meer kunnen ontspannen.

Veilig tuinbeheer

ROBOTMAAIERS

Gebruik robotmaaiers **niet tijdens** de nacht of vroege ochtend om egels te beschermen tegen onbedoelde verwondingen en hun schuilplaatsen te vermijden.

HOOG GRAS

Controleer altijd hoog gras en takkenhopen voordat je maait, zodat egels niet gewond raken tijdens het maaien of snoeien in hun leefgebied.

VIJVERS EN NETTEN

Zorg voor een flauwe oever of een uitklimroute bij vijvers en span netten strak, zodat egels **niet vast komen** te zitten en veilig kunnen ontsnappen.

Bijvoeren en water

GESCHIKT VOER

Egelvoer en kwalitatief kattenvoer zijn de beste opties voor egels. Voorkom het geven van melk of brood, omdat deze voedingsmiddelen ongezond zijn voor hun spijsvertering.

SCHOON WATER

Zorg voor ondiepe schaaltes met vers water, vooral tijdens warme en droge periodes. Dit biedt egels een veilige en toegankelijke drinkplek in jouw tuin.

VOERPLEKKEN

Houd voerplekken schoon om ziektes te voorkomen. Dit helpt ook om ongewenste dieren zoals ratten weg te houden, en zorgt voor een veilige omgeving voor de egels.

Wanneer heeft een egel hulp nodig?

VERZWAKTE EGELS

Een egel die overdag zichtbaar verzwakt rondloopt, heeft vaak hulp nodig om te overleven en om te voorkomen dat hij verder in gevaar komt.

GEWONDE EGELS

Gewonde egels, of egels met vliegen, maden of ademproblemen, moeten dringend naar een opvang of deskundige hulp gebracht worden voor een veilige behandeling.

JONGEN

Kleine jongen buiten het nest zonder moeder kunnen risico lopen, vooral wanneer ze koud, slap of piepend zijn en extra zorg nodig hebben.

De Egelburcht

De Egelburcht is een innovatieve, **onderhoudsarme nest- en schuilvoorziening** voor egels, ontworpen om natuurlijke nestplekken na te bootsen en een veilige omgeving te bieden.

Het ontwerp van de Egelburcht

NATUURLIJKE NESTEN

De Egelburcht bootst **natuurlijke nestplekken** na, waardoor egels zich veilig kunnen terugtrekken en **beschutting** vinden tegen roofdieren en weersomstandigheden.

MEERDERE KAMERS

Met meerdere nestkamers biedt de Egelburcht **flexibiliteit** voor egels om verschillende rustplaatsen te gebruiken, wat helpt bij het vermijden van predatie en het waarborgen van hun veiligheid.

INPLANTBAAR ONTWERP

Het ontwerp van de Egelburcht past perfect in de **natuurlijke omgeving**, waardoor het een onderdeel wordt van een groter egelvriendelijk leefgebied met voldoende voedsel en dekking.

Waar past de Egelburcht?

De Egelburcht is ideaal voor rustige, beschutte locaties met voldoende voedsel en dekking, zoals parken en natuurrijke tuinen. Monitoring helpt om gebruik en effectiviteit te waarborgen.

Van losse tuin naar egelvriendelijke buurt

STARTEN MET ÉÉN TUIN

Begin met het veiliger en groener maken van je eigen tuin om een positieve impact te creëren voor egels en andere dieren in de omgeving.

BETREK BUREN ERBIJ

Nodig buren uit om egeldoorgangen te maken tussen tuinen, zodat ze toegankelijker worden en een netwerk vormen voor egels in de buurt.

KOPPELEN AAN GROEN

Verbind particuliere tuinen aan openbaar groen, zoals bermen en parken, om een continue levensruimte voor egels te realiseren en hun kansen op overleven te vergroten.

Wat kunnen gemeenten en organisaties doen?

GEFASEERD BEHEER

Gemeenten kunnen groen gefaseerd beheren om te zorgen dat er altijd voedsel en dekking beschikbaar blijft voor egels, en hun leefomgeving voortdurend te verbeteren.

VEILIGE MAAITIJDEN

Vermijd maaien en snoeien op momenten waarop egels actief zijn, zodat ze niet in gevaar komen tijdens hun voedselzoektochten en hun broed- en nestperiode.

GROENE VERBINDINGEN

Het aanleggen van groene verbindingen tussen parken, bermen en tuinen kan de habitat van egels veiligstellen en hen helpen bij hun verplaatsingen door de stad.

Bijdragen

“Een
egelvriendelijke
leefomgeving is ook
beter voor de
mens.”

– THE HEDGEHOG PROGRAM

Meer informatie

THE HEDGEHOG PROGRAM

www.hedgehogprogram.nl

CONTACT ONS

06 21144970

EMAIL ONS

info@hedgehogprogram.com

